

Behavioural Science Institute
Eeske van Roekel
Ron Scholte
Robert Didden

**Pesten bij adolescenten met een
Autisme Spectrum Stoornis**

Radboud University Nijmegen

Pesten bij adolescenten met ASS

Inhoud

- Inleiding over pesten
- Opzet van het onderzoek
- Resultaten onderzoek
- Conclusies
- Discussie

Pesten bij adolescenten met ASS

Pesten

- Wat is pesten:
Negatief gedrag dat regelmatig voorkomt en specifiek gericht is op één persoon, die zich niet kan verdedigen.
- Verschillende vormen van pesten:
 - Fysiek pesten (slaan, schoppen, duwen, spullen vernielen)
 - Verbaal pesten (uitschelden, uitlachen)
 - Relatieel pesten (buitensluiten, roddelen)

Pesten bij adolescenten met ASS

Cyber-pesten

- Pesten via mail, sms, msn, etc.
- Verschilt van regulier pesten:
 - Slachtoffers kunnen gepest worden in een veilige omgeving
 - Mail of sms kan teruggelezen worden (grotere impact)
 - Geen onmiddellijke reactie mogelijk
 - Kan anoniem zijn
- Onderzoek Radboud Universiteit:
 - Adolescenten met verstandelijke beperking en/of ontwikkelingsstoornis (waaronder ASS)
 - 35% van de adolescenten in de afgelopen 3 maanden gepest via mobiele telefoon, 24% heeft zelf gepest
 - 51% één of meerdere keren per week gepest via internet, 25% heeft zelf één of meerdere keren per week gepest

Pesten bij adolescenten met ASS

Pesten: Statistieken regulier onderwijs

Wereldwijd:

- 5 – 38% van de meisjes wordt gepest
- 6 – 41% van de jongens wordt gepest

In Nederland:

- 3-16% van alle kinderen wordt gepest

Bullying among adolescents with ASD

Pesten en autisme

Lopen jongeren met ASS risico om gepest te worden?

- In regulier onderwijs: ja!
 - Lopen risico vanwege de opvallende kenmerken die gerelateerd zijn aan autisme
 - Eerder onderzoek: 75% van de kinderen met Asperger werden gepest (Little, 2001)
- In speciaal onderwijs: ??
 - Lopen mogelijk risico vanwege hun problemen met het ontwikkelen van normale sociale interacties en relaties
 - Lopen mogelijk risico omdat ze het gedrag van anderen misinterpreteren (voelen zich gepest)

Opzet onderzoek

Drie delen:

Deel 1: Doel is meer inzicht krijgen in het pestgedrag van deze groep jongeren.

Deel 2: Doel is te achterhalen wat de kenmerken zijn van jongeren die veel pesten of gepest worden

Deel 3: Doel is te achterhalen wat de voorspellers zijn van hoe goed jongeren pesten kunnen herkennen

Onderzoeksgroep

- Leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs, cluster-4
- Leeftijd variërend van 12-18
- Allen hebben een Stooris in het Autisme Spectrum
- Hoog-functionerend, IQ > 70
- In totaal 230 leerlingen, verdeeld over 28 klassen
- Belangrijk: we onderzoeken dus het pestgedrag binnen de groep leerlingen met ASS!

Definitie pesten

Het is pesten wanneer een kind of een groep kinderen regelmatig vervelende of gemene dingen tegen een ander kind zegt of een ander kind uitlacht, die zich niet kan verdedigen.

Het is ook pesten als een kind regelmatig wordt geslagen, geschopt, bedreigd, wordt opgesloten, of zijn/haar spullen worden afgepakt of vernield en hij/zij zich niet kan verdedigen.

Daarnaast is het ook pesten als een kind regelmatig wordt buitengesloten en anderen roddels of leugens over hem of haar vertellen en hij/zij zich niet kan verdedigen.

Het is GEEN pesten als twee kinderen die ongeveer even sterk zijn ruzie maken of vechten.

Eerste deel

Vóórkomen pestgedrag

- Rapportage van klasgenoten: jongeren geven van elke klasgenoot aan hoeveel hij/zij pest of gepest wordt

Voorbeeld van pesten:

	Nooit	Paar keer per jaar	Eén keer per maand	Eén keer per week	Meerdere keren per week
Piet pest:	☐	☐	☐	☐	☐
Mieke pest:	☐	☐	☐	☐	☐

- Zelf rapportage: jongeren geven van zichzelf aan hoeveel ze zelf pesten of gepest worden
- Leerkracht rapportage: de leerkracht geeft van elke leerling aan in hoeveel hij/zij pest of gepest wordt

Resultaten: gepest op vorige school

	Nooit	Paar keer per jaar	1x per maand	1x per week	Meerdere keren per week
Vroeger gepest	21.3%	17%	7.8%	7%	36.5%

Resultaten deel 1: voorkomen van pestgedrag

- Iedere leerling heeft 3 scores voor pesten (van de leerkracht, mede-leerlingen en zichzelf) en 3 scores voor gepest worden (leerkracht, mede-leerlingen en zichzelf)
- Deze scores geven weer hoe vaak hij/zij pest of gepest wordt, variërend van nooit tot meerdere keren per week

Pesten bij adolescenten met ASS

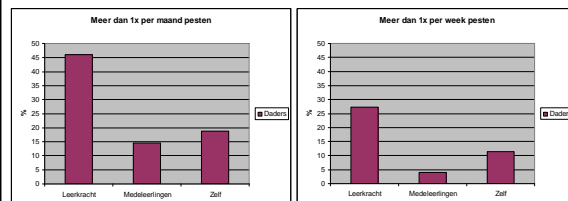
Wat denkt u: wie zullen de hoogste niveaus van pesten rapporteren:

- Leerkrachten?
- Leerlingen over elkaar?
- Leerlingen over zichzelf?

Pesten bij adolescenten met ASS

Resultaten: vóórkomen pestgedrag (daders)

Pesten bij adolescenten met ASS

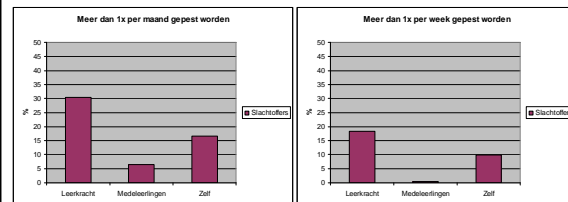
Wat denkt u: wie zullen de hoogste niveaus van gepest worden rapporteren:

- Leerkrachten?
- Leerlingen over elkaar?
- Leerlingen over zichzelf?

Pesten bij adolescenten met ASS

Resultaten: vóórkomen pestgedrag (slachtoffers)

Pesten bij adolescenten met ASS

Tweede deel

Mogelijke kenmerken van daders of slachtoffers:

- Theory of Mind vaardigheden
- Intelligentieniveau
- Type diagnose (ASS, PDD-NOS, Asperger, co-morbiditeit met ADHD)
- Status binnen de groep (word je aardig of niet-aardig gevonden)
- Vriendschappen (heb je veel vrienden of niet)

Pesten bij adolescenten met ASS

Resultaten deel 2: Kenmerken daders

Wat zullen kenmerken zijn van daders:

- IQ (intelligentie)?
- Theory of Mind?
- Diagnose?
- Aardig / onaardig gevonden worden?
- Aantal vrienden?
- Leeftijd?

Resultaten deel 2: Kenmerken daders

- Hoger IQ (intelligentie)
- Worden vaak onaardig gevonden

Geen relaties gevonden met Theory of Mind, aantal vrienden, diagnose, leeftijd en leerniveau.

Resultaten deel 2: Kenmerken slachtoffers

Wat zullen kenmerken zijn van slachtoffers:

- IQ (intelligentie)?
- Theory of Mind?
- Diagnose?
- Aardig / onaardig gevonden worden?
- Aantal vrienden?
- Leeftijd?

Resultaten deel 2: Kenmerken slachtoffers

- Lage score op Theory of Mind
- Worden vaak onaardig gevonden
- Hebben minder vrienden

Geen relaties gevonden met IQ, diagnose, leeftijd en leerniveau.

Derde deel

Herkennen pestgedrag

- Filmfragmenten waarin pestgedrag voorkomt en fragmenten waarin neutraal of positief sociaal gedrag voorkomt
- Onderverdeling in vals positieve fouten (jongere ziet pestgedrag in neutrale/positieve situaties) en vals negatieve fouten (jongere ziet geen pesten in pestsituaties)
- Mogelijke voorspellers:
 - Theory of Mind
 - Hoeveelheid pesten
 - Hoeveelheid gepest worden

Voorbeelden filmfragmenten

Herkennen pestgedrag

- Adolescenten kunnen pestgedrag in filmfragmenten redelijk goed herkennen
 - Gemiddeld maken ze 12.7 fragmenten goed (van de 14)
 - Vergeleken met een controlegroep (vergelijkbare leeftijd, niveau en geslacht) herkennen ze het pestgedrag even goed

Resultaten deel 3: Herkenning pestgedrag

Voorspellers van het aantal vals positieve fouten:

- Gepest worden, gerapporteerd door leerkrachten en leerlingen over zichzelf

Voorspellers van het aantal vals negatieve fouten:

- Pesten, gerapporteerd door leerkrachten en medeleerlingen
- Theory of Mind

Conclusies

- Pesten is ook een probleem in deze groep jongeren, met prevalentiecijfers variërend tussen de 6% en 46%
- Daders hebben een hoger IQ en worden vaak onaardig gevonden
- Slachtoffers hebben een lage score op TOM, worden vaak onaardig gevonden en hebben minder vrienden
- Daders herkennen pestgedrag minder vaak als het voorkomt (zien het echt niet of houden zich voor dat het geen pesten is)
- Slachtoffers zien vaker pesten in neutrale situaties (zijn waarschijnlijk bevooroordeeld door hun verleden)

Wat wordt er gedaan in de praktijk

- Pestprotocol: 'Niet pesten maar aanpakken'
- Ontwikkelen van social scripts en stories voor leerlingen met autisme

Vragen?

